

Instructie voor de arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist in het AMC

Academisch Medisch Centrum
Universiteit van Amsterdam

Oktober 2009

Instructie voor de arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist in het AMC

In het AMC worden artsen opgeleid tot medisch specialist (aios).

De aard van de opleiding brengt met zich mee dat een belangrijk deel van de opleiding van arts tot medisch specialist plaatsvindt in de reguliere patiëntenzorg. Om de patiëntenzorg op verantwoorde wijze doorgang te laten vinden dient de opleiding met de nodige voorzorgen te zijn omgeven.

In het AMC vindt de opleiding plaats onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur AMC-UvA. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de patiëntenzorg en het onderwijs en is als werkgever van de aios en van de opleiders en plaatsvervangend opleiders in het AMC verantwoordelijk voor de uitvoering van de opleiding tot medisch specialist. In die hoedanigheid stelt de Raad van Bestuur vast dat in het AMC de daarvoor geldende wet- en regelgevingen worden gehanteerd.

In september 2006 is de “Modelinstructie arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist, werkzaam in ziekenhuizen” uitgebracht. Op initiatief van de LAD is, in samenwerking met de Orde, KNMG, LHV en NVZ, de in 1998 hiervoor uitgebrachte brochure herschreven. Hierin worden *de verantwoordelijkheden en bevoegdheden* van een arts al dan niet in opleiding tot medisch specialist beschreven. Deze modelinstructie is als uitgangspunt genomen bij de beschrijving van de regelingen zoals die in het AMC voor de arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist gelden.

Uitgangspunten zijn dat:

- de arts bevoegd is tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst en als zodanig een eigen medische verantwoordelijkheid heeft;
- de arts die op grond van een arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling werkzaam is, verplicht is de overeengekomen werkzaamheden naar beste vermogen te verrichten en zich daarbij te gedragen naar de door of vanwege de Raad van Bestuur gegeven aanwijzingen;
- aanwijzingen met betrekking tot werkzaamheden in het kader van de zorgverlening – al dan niet in verband met de opleiding – gegeven worden door de opleider en overige behandelend medisch specialisten die een overeenkomst hebben met het AMC, onverlet het hierboven vermelde omtrent de door of vanwege de Raad van Bestuur gegeven aanwijzingen;
- de verantwoordelijkheid tot supervisie bij de zorgverlening niet alleen gedragen wordt door de opleider, maar door alle medisch specialisten en/of andere artsen die betrokken zijn bij de zorgverlening waaraan de arts deelneemt;
- er in beginsel geen onderscheid is in supervisie van de artsen in opleiding en de artsen niet in opleiding;
- het uit een oogpunt van duidelijkheid voor zowel artsen al dan niet in opleiding, medisch specialisten en andere artsen, patiënten als AMC, gewenst is te beschikken over een instructie, waarin de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van deze artsen zijn omschreven;
- voor de arts in opleiding tot (medisch) specialist de opleidingseisen gelden, zoals vastgesteld door het CCMS of het CHVG en vastgelegd als eindtermen van de opleiding door de registratiecommissies van het betreffende specialisme;
- Algemene eisen voor de opleiding, zoals wijze van registratie en herregistratie van medische specialisten, of de erkenning als opleiding en plaatsvervangend opleider verwoord zijn in het Kaderbesluit Centraal College Medisch Specialismen.
- deze AMC instructie onverbrekkelijk is verbonden met de arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling van de arts;

1. Begripsbepalingen

In deze modelinstructie wordt verstaan onder:

- a. arts: de arts die al dan niet in het kader van de opleiding tot (medisch) specialist (aios) onder functionele verantwoordelijkheid van de betrokken medisch specialisten en/of andere artsen deelneemt aan de zorgverlening;
- b. superviserend arts: degene die op basis van binnen het ziekenhuis gemaakte afspraken in voorkomende gevallen moet worden aangemerkt als functioneel leidinggevende/opdrachtgever. Dit kan zijn:
 1. degene die de medische verantwoordelijkheid draagt voor de zorgverlening aan de patiënt in kwestie (veelal de behandelend medisch specialist) óf
 2. een medisch specialist ingeschreven als opleider c.q. plaatsvervangend opleider in het register van de Medisch Specialist Registratie Commissie (MSRC).

2. Algemene bepalingen

- 2.1 De arts is verplicht, onverlet zijn/haar eigen medische verantwoordelijkheid, de hem/haar opgedragen werkzaamheden in het kader van de zorgverlening en/of de opleiding naar beste vermogen te verrichten, met inachtneming van:
 - geldend recht;
 - door of vanwege de Raad van Bestuur vastgestelde regelingen;
 - vigerende medische protocollen/richtlijnen;
 - de eventueel bij de opdracht gegeven aanwijzingen.
- 2.2 De arts ontvangt bij zijn/haar indiensttreding:
 - een aanstellingsbesluit namens de Raad van Bestuur van het AMC-UvA
 - een taak-functieomschrijving;
 - een CAO UMC of een verwijzing daarnaar;
 - een verwijzing naar de protocollen/richtlijnen van het betreffend medisch specialisme;
 - de in het AMC en betreffend specialisme geldende afdelingsreglement/protocollering/ regelingen (waaronder deze instructie en het AMC Opleidingscharter) die relevant zijn voor zijn/haar functioneren en waaraan hij/zij wordt geacht zich te conformeren;
 - een binnen het betreffende medisch specialisme geldende roostersystematiek, aan de hand waarvan de arts wordt ingedeeld op de diverse afdelingen;
 - een overzicht van de voor de betrokken arts in opleiding tot specialist verplichte gezamenlijke besprekingen met medisch specialisten en/of andere medewerkers, die bij de zorgverlening zijn betrokken.
- 2.3 De superviserend arts bepaalt periodiek en per dienst, na overleg met de arts, aan de hand van:
 - het stadium van de opleiding/ervaring van de betrokken arts;
 - de concrete bekwaamheid van de arts;
 - de opleidingseisen van het CCMS of het CHVG,tot het verrichten van welke handelingen, omgaan met specifieke apparatuur en voorschrijven van medicatie de arts zelfstandig in staat mag worden geacht en welke handelingen, omgaan met specifieke apparatuur en voorschrijven van medicatie, onder leiding (van een medisch specialist) of overleg met achterwacht moeten worden verricht. De superviserend arts legt dit overeenkomstig de binnen het AMC gebruikelijke wijze schriftelijk vast. Waar van toepassing in het kader van de functie en/of opleiding, draagt de superviserend arts er zorg voor dat hij/zij op de hoogte blijft van de vorderingen van de arts.
- 2.4 De arts is verplicht bij twijfel over zijn/haar eigen bekwaamheid te overleggen met de superviserend arts.
- 2.5 Voor overleg met de arts is te allen tijde een superviserend arts bereikbaar. Indien de arts van oordeel is dat de superviserend arts naar het ziekenhuis dient te komen, zal hij/zij dit expliciet verzoeken aan de superviserend arts.
- 2.6 De arts overlegt met de behandelend medisch specialist wie welke informatie aan de patiënt verstrekt.
- 2.7 De arts heeft het recht op grond van ernstige gewetensbezwaren te weigeren een bepaalde handeling te verrichten. De superviserend arts beslist vervolgens over de verdere behandeling van de patiënt. Bij indiensttreding meldt de arts eventuele gewetensbezwaren, zodat daarmee rekening gehouden kan worden.
- 2.8 De arts dient – onverlet de regeling binnen het AMC – onverwijld de superviserend arts op de hoogte te brengen van iedere gebeurtenis – al dan niet veroorzaakt door menselijk handelen of nalaten – bij onderzoek, behandeling, verpleging of verzorging van de patiënt(en), welke tot een

schadelijk gevolg voor de patiënt(en) heeft geleid, dan wel naar algemene ervaringsregels had zullen leiden, indien dit niet voorkomen was door een toevallige gebeurtenis of door een tevoren niet gepland ingrijpen.

De superviserend arts ziet toe op melding bij de Medische Directie, en de commissie voor (melding van) Fouten, Ongevallen en Bijna-Ongevallen (FOBO) in de medische zorg, conform de in het AMC vigerende regeling.

- 2.9 In geval van stages bij (een) ander(e) medisch(e) specialisme(n) kan (de verantwoordelijkheid voor) de supervisie en daarmee de verantwoordelijkheid worden gedelegeerd aan de stageverlenende medisch specialist(en) en worden daaromtrent afspraken gemaakt.

3. Werkverdeling

- 3.1 De superviserend arts en/of de daarvoor binnen het ziekenhuis verantwoordelijke(n) draagt (dragen) zorg voor een rooster voor de arts, dat tijdig onder de betrokken artsen wordt verspreid en aan de hand waarvan de werkzaamheden in het kader van de zorgverlening op de verschillende afdelingen worden verdeeld onder en opgedragen aan de arts.
- 3.2 Een arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist dient goed voorbereid te zijn op de 'eerste' dienst. Dit dient vastgelegd te zijn in een protocol op de afdeling. Een goede theoretische voorbereiding, gepaard gaande met een aantal malen meelopen met een senior-arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist en het verstrekken van een goede handleiding zijn daarbij een voorwaarde.
- 3.3 Het rooster dient te voldoen aan de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit en de toepasselijke rechtspositieregeling(en).
- 3.4 De arts woont diverse soorten (patiënten)besprekingen bij, die naar het oordeel van de superviserend arts van belang zijn voor de functie en/of opleiding. De arts neemt, conform de opleidingseisen, tenminste deel aan patiëntenbesprekingen, klinische besprekingen en refererbijsprekingen in het AMC en in overleg met de opleider aan die welke worden gehouden in een opleidingsinrichting waarmee een samenwerkingsverband bestaat.

4. Opdrachten

- 4.1 De superviserend arts geeft de arts alleen die opdrachten waarvan hij/zij redelijkerwijs mag aannemen dat de arts beschikt over de bekwaamheid, die is vereist voor het behoorlijk uitvoeren van die opdrachten.
- 4.2 De arts aanvaardt alleen opdrachten indien hij/zij redelijkerwijs mag aannemen dat hij/zij beschikt over de bekwaamheid, die is vereist voor het behoorlijk uitvoeren van die opdrachten.
- 4.3 Indien de arts aangeeft dat bepaalde opdrachten zijn/haar bekwaamheid te boven gaat, zal de superviserend arts voor de noodzakelijke begeleiding zorgdragen dan wel de opdrachten zelf uit (laten) voeren.
- 4.4 De superviserend arts draagt er zorg voor dat hij/zij op de hoogte blijft van de toestand van de door de arts behandelde patiënten.
- 4.5 De arts kan opdrachten geven aan verpleegkundigen, volgens bestaand vanwege Raad van Bestuur, medisch specialisten en/of verpleegkundige leiding vastgesteld beleid.

5. Medische handelingen

- 5.1 De arts is gerechtigd alle medische handelingen te verrichten die noodzakelijk zijn in het kader van de zorgverlening, voor zover hij/zij redelijkerwijs mag aannemen dat hij/zij over de daartoe benodigde bekwaamheid beschikt. In geval van twijfel en/of indien de toestand van de patiënt daartoe aanleiding geeft is hij/zij verplicht met de superviserend arts overleg te voeren. De arts pleegt in ieder geval overleg met de superviserend arts over (dreigende) complicaties, abnormaal verloop van het genezingsproces en bijzondere uitslagen.
- 5.2 Voor het verrichten van een aantal medische handelingen kan het gewenst zijn dat de arts deze uitsluitend uitvoert onder leiding van de superviserend arts.
- 5.3 De arts treedt in beginsel zelfstandig op in het kader van de zorgverlening aan de patiënten met inachtneming van de vigerende protocollen/richtlijnen ter zake. De arts voert overleg met de superviserend arts in geval van twijfel en meer in het bijzonder indien de toestand van de patiënt daartoe aanleiding geeft.
- 5.4 De arts doet aan de superviserend arts melding van overleden patiënten.

- 5.5 De arts neemt slechts beslissingen tot opname, overplaatsing of ontslag van een patiënt na verkregen toestemming van de superviserend arts, tenzij de gezondheidstoestand van de patiënt overleg niet toelaat.
- 5.6 Over doorverwijzing naar een medisch specialist van een ander specialisme en terugverwijzing naar de huisarts overlegt de arts met de superviserend arts, behalve indien de vigerende protocollen/richtlijnen hierin op andere wijze voorzien.
- 5.7 Het aanvragen en verrichten van een intercollegiaal consult wordt gedaan door een medisch specialist dan wel door de arts in opdracht van een medisch specialist.

6. Spoedeisende Hulp

- 6.1 De arts pleegt zo spoedig mogelijk overleg met de superviserend arts over alle meervoudig getraumatiseerde patiënten.
- 6.2 De arts meldt terstond bij de superviserend arts de (telefonische) mededeling omtrent de komst van een patiënt die mogelijk in een levensbedreigende situatie verkeert.

7. Verslaglegging / medische dossiers

Onverlet de verplichting in de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) voor de behandelend specialist, houdt de arts een dossier/status bij, conform de binnen het specialisme van het AMC gebruikelijke procedures, met betrekking tot de behandeling van de patiënt. Dit wil zeggen, dat hij/zij aantekeningen maakt over de gegevens omtrent de gezondheidstoestand van de patiënt, de uitgevoerde handelingen en van de aan de patiënt gegeven informatie. Hij/zij neemt andere stukken, bevattende zodanige gegevens, daarin op, een en ander voor zover dit voor een goede zorgverlening van de patiënt noodzakelijk is.

8. Ten slotte

- 8.1 Indien de arts van deze AMC instructie afwijkt dient, indien de omstandigheden dit toelaten, te allen tijde overleg plaats te vinden met de superviserend arts.
- 8.2 In alle gevallen met betrekking tot de zorgverlening van een patiënt door een arts, waarin deze AMC instructie niet voorziet, beslist de superviserend arts.

Overige

Naast de voor de medische zorgpraktijk relevante wetgeving zoals de Wet inzake de geneeskundige behandelovereenkomst (WGBO), de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) en de Kwaliteitswet Zorginstellingen, wordt er op het gebied van de opleiding tot medisch specialist door verschillende instanties veel geschreven en geregeld.

Voor de arts al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist in het AMC betreft dit, naast deze AMC instructie, nog de volgende onderwerpen. Voor meer informatie zie hiervoor genoemde websites of genoemde stukken.

- *Hoofdbehandelaarschap*: In januari 2009 zijn de richtlijnen hoofdbehandelaar door het Stafconvent vastgesteld. In deze richtlijnen zijn de *verantwoordelijkheden* vastgelegd van hoofdbehandelaar, medebehandelaar en consultant, binnen de klinische en binnen de poliklinische setting in het AMC. Doel van de richtlijnen is de verantwoordelijkheden van de verschillende behandelaars van de patiënt zo overzichtelijk mogelijk aan te geven. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is de kwaliteit, continuïteit en duidelijkheid van zorg voor patiënten. De richtlijnen zijn te vinden op het intranet onder Stafconvent <http://intranet/index.cfm?pid=5375>.
- *De relatie tussen opleiders, aios en anderen* bij de opleiding betrokkenen. Deze relaties zijn vastgelegd in het Opleidingsreglement arts-assistenten in opleiding tot medisch specialist. Dit reglement is opgenomen als Bijlage H in de CAO UMC, als uitvoeringsregeling van artikel 13.5 CAO-UMC. De meewerking van medisch specialisten aan de opleiding van een aios is vastgelegd in artikel 12 lid 1 van het Professioneel Statuut. Dit statuut is als Bijlage I opgenomen in de CAO-UMC.
- Het AMC is een Universitaire instelling waarbinnen veel wetenschappelijk onderzoek wordt verricht, ook door (artsen in opleiding tot) medische specialisten. In de patiëntenzorg wordt de

'evidence based medicine' steeds belangrijker. Klinisch beleid is mede gebaseerd op de resultaten van goed wetenschappelijk onderzoek. Wetenschappelijk onderzoek ontleent zijn waarde aan de onafhankelijkheid van de resultaten. Ook de instellingen en de onderzoekers zelf ontleen hun reputatie aan de kwaliteit van hun onderzoek en aan diezelfde onafhankelijkheid. Daarom is er in 2001 een *Researchcode* uitgebracht voor en door onderzoekers van het AMC. Op grond van opgedane ervaringen in en buiten het AMC is deze code in 2004 herzien en zal in september 2009 opnieuw worden uitgebracht. http://intranet/upload/teksten/personeelszaken/cao-a-la-carte/_researchcodenl.pdf

- De moderne opleiding is gericht op het verwerven van *competenties: het geheel van kennis vaardigheden en gedrag* waarover de aios aan het einde van de opleiding moet beschikken. Die competenties zijn: medisch handelen; wetenschappelijk onderzoek; communiceren; samenwerken; maatschappelijk handelen; werken in een organisatie; professioneel handelen. Een informatieve site met informatie over de modernisering van de medische vervolgoopleidingen is www.cbog.nl.
- Het beleid ten aanzien van werkzaamheden en bevoegdheden van de arts-assistent voor een (*patiënt*) *veilige opleiding*, vooral tijdens de avond-, nacht- en weekeinddiensten, wordt in concrete afspraken op de afdelingen vastgelegd.

► In het AMC draagt het *Onderwijsinstituut Medisch Specialistische Opleidingen* (OMSO) in het kader van de nieuwe opleidingsplannen zorg voor een uitgebreid scholingsprogramma voor (plv) opleiders, opleidersteams en artsen al dan niet in opleiding tot (medisch) specialist. Zie hiervoor de website Teach the Teacher www.amc.nl/ttt en de website van de OMSO: <http://www.amc.nl/index.cfm?sid=31>.

► Algemene informatie over de opleidingen tot specialist is te vinden op de website van de KNMG www.knmg.nl.

--++--